

پیش‌گفتار

ایران به عنوان کشوری پهناور، برخوردار از شبکه وسیعی از آزمایشگاه‌های آموزشی، پژوهشی و مجموعه آزمایشگاه‌های ارائه‌کننده خدمات ارزیابی انطباق بوده و جمعیت کثیری از نیروی انسانی فرهیخته و دانشمند ایران در آزمایشگاه‌ها مشغول تحصیل، پژوهش و خدمت می‌باشند که ارزشمندترین ذخایر کشور به حساب می‌آیند و تامین سلامت و ایمنی این افراد فرهیخته از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. متأسفانه در دهه‌های اخیر در برخی دانشگاه‌های کشور عزیزمان حوادث ناگواری اتفاق افتاد که بسیار تأسف‌بار بود. لذا این ضرورت احساس شد تا اقداماتی در راستای ایمن‌سازی آزمایشگاه‌ها انجام شود.

از سوی دیگر، حفاظت و مراقبت از محیط زیست به عنوان میراثی که از گذشتگان به ما ارث رسیده است و باید آن را به آیندگان تحویل دهیم، وظیفه‌ای دینی و انسانی است که بر اساس آن، باید تلاش شود تا فعالیت‌های آزمایشگاه‌های کشور، به محیط زیست آسیب وارد نکنند. لذا بر آن شدیم تا ضوابط طراحی و مدیریت ایمن آزمایشگاه‌ها را بر اساس منابع روزآمد جهان، گردآوری و در اختیار علاقه‌مندان قرار دهیم. آشنایی با این ضوابط خود از ارزش پیشگیرانه و آموزشی برخوردار است. اما اجرای موارد ذکر شده در کتاب و بازرسی منظم می‌تواند سطح ایمنی و سازگاری محیط زیستی آزمایشگاه را ارتقا داده و از رخداد حوادث ناگوار جلوگیری نماید.

مطالعه‌ی این کتاب به تمامی افرادی که در آزمایشگاه اشتغال داشته و یا در مدیریت مجموعه‌های آزمایشگاهی دستی بر آتش دارند، توصیه می‌شود. چون مطالب کتاب به صورت موضوعی فصل‌بندی شده است، ناگزیر برخی الزامات در چند بند مختلف تکرار شده‌اند. فایده‌ی تکرار این است که خواننده می‌تواند به‌طور مستقیم به سراغ مطالعه یک مبحث رفته، اهم مطالب را مرور نماید. البته توصیه ما این است که کتاب یک بار از ابتدا تا انتها مطالعه شود.

فصل نخست کتاب به مقدمه و معرفی اختصاص دارد. فصل دوم، به موضوعات ساختاری و نظام اداری که باید بر یک آزمایشگاه حاکم باشد، می‌پردازد. فصل سوم الزامات فنی را مطرح کرده است که در جایی، اداره و طراحی و ساخت آزمایشگاه حائز اهمیت هستند. فصل چهارم به بازرسی‌های دوره‌ای و معاینات پزشکی اشاره‌ی مختصری دارد. فصل پنجم کاربرد اصول ایمنی در مورد برخی تجهیزات خاص را مد نظر قرار داده و نسبت به برخی تجهیزات خاص آزمایشگاهی عطف توجه می‌نماید. مطالعه‌ی فصل اول و چهارم برای مدیران مجموعه‌های آزمایشگاهی توصیه می‌شود. فصل سوم و چهارم برای کارکنان شاغل در آزمایشگاه و دانشجویان تحصیلات تکمیلی که مسئولیت‌هایی در آزمایشگاه دارند، مناسب است. فصل سوم در عین حال، برای پیمانکاران که می‌خواهند آزمایشگاهی را ساخته یا بازسازی و تعمیر کنند، مفید فایده است. مطالب فصل پنجم بسته به موضوع، برای کارکنان آزمایشگاه و دانشجویان مناسب خواهد بود.

امید است که این کتاب نقشی در راستای ارتقای سطح ایمنی و سازگاری محیط زیستی آزمایشگاه‌ها داشته باشد. گردآورندگان از هر گونه، سوال، پیشنهاد و انتقاد در خصوص مفاد کتاب استقبال نموده و آمادگی خود را جهت برگزاری جلسات بررسی و آموزش در راستای اهداف کتاب اعلام می‌دارند.